

Evaluatie Energievisie 2019 en Uitvoeringsprogramma 2020

Voorstel besluit

1. In te stemmen met de Evaluatie Energievisie 2019 en Uitvoeringsprogramma 2020
2. In te stemmen met het eenmalig beschikbaar stellen voor de Evaluatie Energievisie 2019 en het Uitvoeringsprogramma 2019 van de structurele beleidstoevoeging Gelderse Aanpak Energie á € 25.000;
3. De raad over dit collegebesluit te informeren (rubriek B).

1. Inleiding

In 2015 is de Energievisie 2015-2020 vastgesteld. Hierin stelde de gemeente Barneveld haar energiedoelen vast: 2% energiebesparing per jaar en 20% duurzame energie opwekking in 2020. Destijds is met de gemeenteraad afgesproken dat de voortgang van de uitvoering jaarlijks wordt geëvalueerd en wij vooruit kijken naar de activiteiten van het komende jaar. Deze informatie is bevat in bijgevoegd document.

2. Beoogd effect

De raad te informeren over de uitvoering van maatregelen in het kader van de Energievisie 2015-2020.

3. Argumenten

2.1 Er is afgesproken de raad jaarlijks te informeren

Aanbieden van dit document aan de gemeenteraad ter kennisneming is conform afspraak bij de vaststelling van de energievisie.

4. Kanttekeningen

Voorheen maakten wij gebruik van een tweetal landelijke monitoringsinstrumenten om inzicht te krijgen in het energiegebruik in de gehele gemeente (Klimaatmonitor vanuit het Rijk en Energie in Beeld van Liander). Deze zijn niet meer up to date c.q. beschikbaar. Op dit moment leveren andere bronnen (nog) geen geaggregeerde informatie over energie op gemeenteniveau. In de evaluatie ontbreekt dan ook dit overzicht. De meest recente energiegegevens over 2018 komen in juni beschikbaar.

De plannen die de gemeente heeft op het gebied van de energietransitie vragen veel van de bestaande capaciteit binnen de organisatie.

5. Financiën

Vanuit verschillende budgetten zijn middelen beschikbaar voor het uitvoeren van de in het uitvoeringsprogramma genoemde activiteiten. In het vastgestelde raadsvoorstel van 5 februari 2020 is het benodigde budget voor de uitvoer van de Warmtevisie kenbaar gemaakt en vastgesteld. Met dit voorstel is het merendeel van de kosten voor de uitvoering van de warmtevisie gedekt en is besloten voor het tekort aan middelen (ca. € 150.000) het onderzoek vanuit het rijk af te wachten voor het eventueel beschikbaar stellen van extra middelen.

Voor de uitvoer van de CO2 prestatieladder is er in 2020 een beleidstoevoeging in de programmabegroting opgenomen á €200.000,-. Daarnaast is er een structurele beleidstoevoeging á €25.000 beschikbaar onder de noemer Gelderse Aanpak Energie. Dit bedrag wordt in 2020 eenmalig ingezet ten behoeve van de Evaluatie Energievisie 2019 en uitvoering van het Uitvoeringsprogramma 2020 voor het bekostigen van de lokale bijdrage voor de RES aan regio FoodValley..

6. Uitvoering

De uitvoering in 2020 gebeurt aan de hand van het bijgevoegde uitvoeringsprogramma.

7. Bijlagen

Evaluatie Energievisie 2019 en Uitvoeringsprogramma 2020

Energievisie 2015-2020

Evaluatie 2019

Uitvoeringsprogramma 2020

<p><i>Energieloket Barneveld</i></p> <p>www.energieloketbarneveld.nl</p>	<p>Direct gratis en onafhankelijk energieadvies</p> <p> 0342 - 495 450</p>
--	---

Voorwoord

Deze evaluatie over 2019 en het uitvoeringsprogramma voor 2020 zijn opgesteld voordat het Coronavirus uitbrak en er ingrijpende maatregelen in werking traden voor de bestrijding hiervan. Deze maatregelen hebben invloed op de uitvoering en planning van alle genoemde activiteiten in het uitvoeringsprogramma. Met name waar het gaat om participatieprocessen is de invloed groot, zoals bijvoorbeeld voor de structuurvisie windenergie, Wijk van de Toekomst De Glind en de Regionale Energie Strategie. Wij zullen ons blijven inzetten om participatieprocessen zorgvuldig te doorlopen. Inzicht in de totale impact die dit zal hebben op onze maatschappij, hebben wij natuurlijk pas op zijn vroegst over enkele maanden.

Evaluatie van de uitvoering van de Energievisie in 2019 en de vooruitblik naar 2020

Aan het begin van een nieuw jaar, maken wij weer de balans op voor wat betreft de uitvoering van de gemeentelijke energievisie. In dit voorlaatste jaar van de Energievisie 2015-2020 is er met name veel gebeurd op het gebied van beleidsontwikkeling, dorpsgesprekken en activiteiten samen met inwoners. De meest in het oog springende activiteiten passeren in deze samenvatting de revue, zoals de Regionale Energie Strategie, de milieu effect rapportage windenergie en de warmtevisie. Maar ook de bewonersinitiatieven die wij ondersteunen, zoals lokale energiecoöperaties en onze eerst Wijk van de Toekomst worden besproken. In de tekst combineren wij wat er in 2019 is gedaan, met wat wij in 2020 gaan oppakken. In de twee overzichten die daarop volgen (pag. 4 en 5) zijn beide jaren apart weergegeven.

1. Regionale Energie Strategie (RES)

Het rijk heeft in het kader van de energietransitie (alle) 30 regio's in Nederland gevraagd om in beeld te brengen hoeveel duurzaam opgewekte elektriciteit en warmte zij denken te kunnen opwekken in 2030. Uiterlijk 1 juni 2020 moeten alle

regio's in dit kader komen met een concept bod en op 1 maart 2021 moet er een definitief bod klaar zijn. Omdat het in de RES gaat over maatregelen tot 2030, ligt de focus met name op mogelijkheden voor zonne- en windenergie. Het afgelopen jaar heeft de gemeente Barneveld deelgenomen aan de voorbereiding van het RES in regio FoodValley. Het startdocument RES, waarin de 'spelregels' voor het proces zijn opgeschreven, werd in oktober 2019 vastgesteld door de raad. De organisatie van de RES is complex, gezien het aantal deelnemers, de gestelde deadlines en de politieke afstemming die niet alleen lokaal, maar ook regionaal plaats moet vinden.

Begin 2020 tekenen zich de eerste contouren van het concept bod af. Dit bevat voor Barneveld een opgave van minimaal 12 Megawatt aan windenergie en 650.000 zonnepanelen. Deze opgave past binnen het bestaande lokale beleid. Er staat voor ons voorop dat we dit samen met inwoners en ondernemers willen realiseren. In mei 2020 ligt het concept bod voor aan de gemeenteraad. In maart 2021 moet het definitieve bod gereed zijn. In 2020 zullen wij in dit kader deelnemen aan de projectgroep, stuurgroep en stakeholderoverleg. Meer informatie hierover en alle stukken zijn te vinden op: <https://www.regiofoodvalley.nl/actueel/nieuws/de-regionale-energie-strategie>

2. Milieu Effect Rapport (MER) Wind

In 2019 is onderzocht wat de ruimtelijke mogelijkheden zijn voor windenergie in onze gemeente en welke (milieu)effecten plaatsing van turbines met zich meebrengt. Dit milieu effect rapport (MER) werd 22 januari 2020 openbaar. Dit MER helpt bij de verdere visievorming rondom wind. Daarbij is de dialoog met inwoners en ondernemers zeer belangrijk. Voor wat betreft wind, is de gemeente in februari 2020 gestart met zogenaamde windinloopspreekuren. Input vanuit de dialoog over wind en de energiemix, het MER en energiebeleid van de gemeente Barneveld resulteren in een structuurvisie wind.

3. De dialoog met inwoners

Veel onderwerpen of activiteiten hebben ook onderling raakvlak en verbindingen, wat het soms lastig maakt om het overzicht te houden. Dát en het feit dat wij de

energietransitie samen met inwoners en ondernemers willen vormgeven, zorgde ervoor dat we in 2019 gestart zijn met het intensiveren van de lokale gesprekken. Dit zijn de zogeheten dorpsgesprekken in het kader van de dorpen-toer en inloopsprekuren rondom windenergie. Deze bijeenkomsten zijn altijd heel goed bezocht. We zien dat de dorpsgesprekken succesvol zijn. We voelen een grote betrokkenheid van deelnemers en lokale initiatiefnemers; mensen weten dat er iets moet gebeuren en willen ook samen stappen maken.

We hebben ook gemerkt dat er veel zorgen zijn rondom windenergie. Het onderwerp maakt veel los. Naar aanleiding van de ontwikkelingen op het gebied van wind, wil de gemeente deze gesprekken komend jaar intensiveren, en daarbij het gesprek aangaan over de hele energiemix. Een aanpak waarbij we willen verbinden en niet polariseren met alle ruimte met respect en waardering voor elkaars meningen. In die gesprekken staat onze opgave centraal: hoe gaan wij in onze omgeving de komende 10 jaar besparen en opwekken. Ons voorbereiden op de toekomst. En wat kunnen bewoners en ondernemers daarin bijdragen. Na een half jaar moet er volgt rapportage van dit proces. Deze vormt mede de basis voor de energievisie 2021 – 2030 en de structuurvisie wind.

4. Warmtevisie

Naast duurzame opgewekte elektriciteit, ligt er een opgave om in 2050 aardgasloos te zijn. De gemeente heeft in dat kader, en in samenwerking met Woningstichting Barneveld en Alliander, de eerste warmtevisie opgesteld. Op 5 februari stelde de gemeenteraad deze vast. In deze visie gaat het over onze opgave en welke stappen wij de komende twee jaar zetten. Het rijk wil in 2021 weten hoe en in welk tempo de gemeente aardgasloos wil worden.

De gemeente zet de komende twee jaar in op het stimuleren van energiebesparing, isoleren en onderzoek naar technische oplossingen. Via Wijk van de Toekomst-trajecten (zie par.7) doet de gemeente ervaring op met het maken van wijktransitieplannen. In 2020 hoopt de gemeente een tweede Wijk van de Toekomst traject te starten.

5. Gemeentelijke energieloketten

De gemeentelijke energieloketten (particulieren en bedrijven) zijn een belangrijke spil in de uitvoering van de warmte—en energietransitie. De afgelopen jaren richtte het energieloket voor particulieren zich met name op individuele vraagbeantwoording. Het aantal gestelde vragen steeg (met 30% naar 350 per jaar). Deze vragen gingen met name over isolatie, subsidie, zonnepanelen en warmtepompen. We zien een toename in vragen over aardgasloos worden en hoever de gemeente hiermee is. Het energieloket is aangesloten bij het initiatief van de Rabobank Voorthuizen: het Woonplein Voorthuizen. Op deze plek kunnen woningeigenaren, kopers en verkopers van een woning terecht voor alle informatie rondom duurzaam wonen. Het is een netwerk van lokale ondernemers en het energieloket. De komende twee jaren breidt het loket uit qua capaciteit (uitvoeringsprogramma warmtevisie) en gaat het zich meer richten op collectieve aanpakken naast de individuele vraagbeantwoording. Deze aanpak sluit aan bij de wijkgerichte aanpak vanuit de warmtevisie en de dorpsgesprekken.

Het energieloket voor bedrijven voerde in 2019 70 gesprekken met ondernemers over het energiezuiniger maken van hun bedrijf. De adviseur werkte daarnaast met de Samenwerkende Ondernemersverenigingen Gemeente Barneveld (SOGB) aan het in 2019 afgesloten convenant “Samenwerken aan een energieneutraal Barneveld”. Doel: over vier jaar tenminste voldoen aan wet en regelgeving op het gebied van energie. De verworven subsidie (€ 248.000) zet het loket in voor energiescans voor bedrijven. Samen met de omgevingsdienst startte het energieloket met de zogenaamde wortel-stok benadering. Dit houdt in dat bedrijven die meedoen aan de ‘wortel’ benadering (dus zelf actief aan de slag gaan met energiemaatregelen) niet te maken krijgen met de ‘stok’ (controle door de omgevingsdienst). Het loket stimuleerde in dit kader ondernemers ook te voldoen aan de meldingsplicht (welke verplichte energiemaatregelen heeft een bedrijf wel/niet genomen). Momenteel heeft circa een derde van de bedrijven die dit moeten doen, dat ook daadwerkelijk gedaan. Het komende jaar zet het energieloket voor ondernemers de ingezette lijn voort.

6. Duurzaamheidslening

De duurzaamheidslening voor particuliere woningeigenaren blijft onverminderd populair. In 2019 zijn 120 leningen verstrekt voor circa 1 miljoen euro. 95% van de aanvragen is voor zonnepanelen. 1-3 voor energie neutrale woningen. In 2019 is de duurzaamheidslening 'vervangen' door de Toekomstbestendig Wonen Lening. Het bereik van de lening vergrootte hierdoor, zowel voor wat betreft:

- maatregelen: mensen kunnen nu ook lenen voor asbestsanering en woningaanpassing voor langer thuis wonen
- doelgroep: meer mensen kunnen de lening aanvragen, zoals bv. ZZP'ers en ouderen
- hoogte van de lening: in sommige gevallen is het mogelijk meer te lenen dan voorheen (€ 50.000 i.p.v. € 25.000)

Er is extra budget vrijgemaakt om deze regeling de komende jaren voort te kunnen zetten: in totaal € 4 miljoen in tranches van € 1 miljoen.

7. Initiatieven van bewoners

Met de komst van de energiecoöperatie Duurzaam Kootwijkerbroek (2019), heeft de gemeente nu twee lokale energiecoöperaties. Energiecoöperatie Voorthuizen Duurzaam kreeg een garantstelling van de gemeente, zodat zij verder konden met hun postcoderoos project voor zonnepanelen. En energiecoöperatie Duurzaam Kootwijkerbroek neemt een deel van de zonnepanelen af van een lokaal zonneveldinitiatief dat in die omgeving in voorbereiding is. We merken dat ook andere dorpen over dergelijke initiatieven aan het nadenken zijn. Zo zijn er initiatiefnemers in De Glind die verkennen of een dorpsmolen in het buitengebied van het dorp mogelijk en wenselijk is. In De Glind is in 2019 gestart met het project Wijk van de Toekomst, waarbij lokale partijen en inwoners een gedragen plan gaan maken voor de verduurzaming van hun dorp en de uitfasering van aardgas. De gemeente ondersteunt dit traject. De initiatiefnemers en gemeente ondertekenden in 2019 een intentieverklaring en kregen subsidie hiervoor van de provincie. In januari 2020 vond de eerste bewonersavond plaats. Verwachting is dat dit traject zo'n 1,5 -2 jaar in beslag gaat nemen.

De gemeente wil in 2020 nog een Wijk van de Toekomst traject starten. Wanneer bewoners denken aan het oprichten van een energiecoöperatie, kunnen zij hiervoor bij de gemeente een starterssubsidie aanvragen.

8. Zonneladder

Met de vaststelling van de Barneveldse zonneladder, kreeg de gemeente in 2019 de kaders en criteria die zij nodig had om zonneveld-initiatieven te kunnen beoordelen. In een eerste tranche konden initiatiefnemers plannen voor zonnevelden indienen. De gemeente wil in deze eerst tranche maximaal 175.000 panelen toekennen tot 2030. Negen initiatieven zijn ingediend met in totaal circa 194.000 panelen. De gemeente beoordeelde deze plannen en één plan is nu in procedurevoorbereiding. Voor de overige plannen, mits als voldoende beoordeeld, start dit naar verwachting later in 2020.

9. Gemeentelijke organisatie

Voor de eigen bedrijfsvoering gaat de gemeente de doelstelling uit de Energievisie halen: 2% energie besparen per jaar en 20% van de energie duurzaam opwekken. In 2019 zijn ruim 2000 extra zonnepanelen geplaatst. Het vastgoed waarvoor dit verplicht is, is gecheckt op de criteria van de Erkende maatregelenlijst (energie) en 50% van ons vastgoed is geïnventariseerd in het kader van het Duurzaam Meer Jaren Onderhoud Plan dat we opstellen. In 2020 is dit 100%. Met de CO2 prestatieladder wil de gemeentelijke organisatie zichzelf blijven uitdagen om verder te verduurzamen. De jaarlijkse audit is positief doorlopen. Het aantal stappen dat wij hebben gezet in de eigen bedrijfsvoering was echter minimaal, omdat hiervoor in 2019 geen budget beschikbaar was.

In 2020 is dat wel het geval (€ 200.000). Hiervoor willen wij onder andere een aantal mobiliteitsmaatregelen treffen (dienstvervoer, mogelijk gebruik biobrandstoffen). Binnen dit gedachtengoed past ook de nieuwe energieaanbesteding die gemeenten Ede, Wageningen en Barneveld samen voorbereiden. Hiermee willen de gemeenten lokale duurzame energieopwekking concreet en meer gaan ondersteunen/stimuleren.

Als we kijken naar nieuwbouw in de gemeente, dan is duurzaamheid in Bloemendal, en in mindere mate in andere projecten, meegenomen in alle ontwikkelingsfasen van de wijk. Daarbij is de medewerking van ontwikkelende partijen nodig en is niet altijd de benodigde kennis van duurzame opties in huis. Er is behoefte aan het ontwikkelen van beleid op het gebied van duurzaam bouwen om duurzaamheid beter te borgen in alle nieuwbouwplannen.

Overzicht activiteiten 2019

Warmtevisie

De eerste warmtevisie inclusief uitvoeringsprogramma is afgerond en op 5 februari 2020 vastgesteld door de gemeenteraad.

Structuurvisie wind

De MER windenergie is afgerond en levert informatie voor het verdere proces van de structuurvisie wind. In dit proces is uitgebreid aandacht voor de dialoog, zgn. gebiedstafels en inloopmomenten.

Wijk van de Toekomst

De eerste Wijk van de Toekomst is gestart in De Glind. Inwoners en lokale partijen maken samen een plan voor verduurzaming en uitfaseren aardgas.

Energieloket particulieren

Het energieloket krijgt het steeds drukker: in 2019 waren er 30% meer vragen. Gezien de opgave gaan we, naast individuele vraagbeantwoording, meer inzetten op collectieve aanpakken.

Regionale Energie Strategie

Het is een uitdaging om een complex proces als de RES vorm te geven binnen de gegeven tijd. Qua planning liggen we op schema. Reeds vastgesteld lokaal beleid is voor de gemeente Barneveld de basis. De dialoog met en participatie van inwoners is uitgangspunt voor de uitvoering.

Energieloket bedrijven

Het energieloket is druk met bedrijfsbezoeken (70 in 2019). Samen met de omgevingsdienst startte het energieloket de zogenaamde wortel-stok benadering om bedrijven te stimuleren aan de slag te gaan met energiematregelen.

Zonneladder Barneveld

Met de vaststelling van de zonneladder heeft de gemeente kaders en criteria om zonneveld initiatieven te kunnen toetsen. In de eerste tranche meldden zich 9 lokale initiatiefnemers. In deze tranche mogen maximaal 175.000 zonnepanelen worden geplaatst tot 2030.

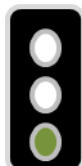
Duurzaamheidslening

De lening blijft onverminderd populair. In 2019 zijn 190 leningen afgesloten ter waarde van € 1 miljoen. Er is extra budget vrijgemaakt voor deze regeling: € 4 miljoen in tranches van € 1 miljoen

Initiatieven van derden

De energiecoöperatie Duurzaam Kootwijkerbroek is opgericht en bezig met een zonne-initiatief. De energiecoöperatie Voorthuizen Duurzaam is bezig met een postcoderoos initiatief van zon op dak en verkent, samen met de gemeente, mogelijkheden voor een actie op het gebied van de warmtetransitie.

Gemeentelijke organisatie

Er zijn ruim 2000 nieuwe zonnepanelen op gemeentelijke daken geplaatst. We ontwikkelen een meerjaren duurzame onderhoudsplanning voor gebouwen. We startten een verkenning voor een innovatieve aanbesteding voor energie inkoop. Er was geen budget voor de uitvoering van de CO2 prestatieladder. In 2020 wel. Duurzaam bouwen is een aandachtspunt.

Activiteiten Energievisie 2020

Warmtevisie

Uitvoeren van maatregelen, zoals genoemd in de warmtevisie, zoals onderzoek naar het gebruik van restwarmte voor een eventueel (groot of klein) warmtenet met een bijbehorende stakeholderanalyse. De gemeente treft voorbereidingen voor een Integrale Meer Jaren Planning voor werkzaamheden in de openbare ruimte.

Energieloketten

De energieloketten zijn een belangrijke spil in de uitvoering van de warmtevisie. Het loket voor particulieren breidt uit (conform warmtevisie), zodat er meer capaciteit komt voor collectieve aanpakken. De duurzaamheidslening blijft hierbij een instrument voor de uitvoering van energiemaatregelen.

Communicatie

Zowel voor de energieloketten als de energietransitie is goede communicatie essentieel. In 2020 wil de gemeente een digitaal informatiepunt creëren voor lokale initiatieven, wijkaanpakken en Wijk van de Toekomst. Hierbij houden wij in de gaten wat er op dit gebied vanuit het Rijk wordt gefaciliteerd en/of aangeboden.

Zonneladder Barneveld

Eén initiatief uit de eerste tranche zonneladder is in voorbereiding. (Een gedeelte van) De overige initiatieven gaat naar verwachting in 2020 in procedure. Een evaluatie geeft informatie over de werking van de zonneladder en de (on)wenselijkheid van een tweede tranche.

Initiatieven van derden

De gemeente blijft initiatieven van derden ondersteunen. Wij onderhouden hiervoor contacten met bijvoorbeeld de lokale energiecoöperaties en (potentiele) initiatiefnemers.

Structuurvisie wind

Naar aanleiding van het memo 'Van winddialoog naar energievisie', gaat de gemeente verder met de dorpsgesprekken in De Glind en Zwartebroek/Terschuur. Met als doel om te komen tot een energiemix die gedragen wordt door inwoners en ondernemers. Op Harselaar wordt met ondernemers en omwonenden gesproken over een energiemix waarbij gekeken wordt of hier de windambitie van de gemeente kan worden gerealiseerd. We nemen hiervoor een half jaar de tijd.

Dorpsgesprekken en energiemix

De dorpsgesprekken zijn succesvol gebleken. Daarom gaan we hier in alle dorpen mee door, in samenwerking met de lokale partijen en initiatiefnemers. Onze opgave voor 2030 staat hierin centraal. Ook voor deze dorpsgesprekken nemen we een half jaar de tijd. Dit vormt (mede) de input voor onze nieuw energievisie 2021-2030 over hoe en waar wij als gemeenschap binnen onze gemeente minimaal 12 MW aan windenergie en 650.000 zonnepanelen realiseren.

Wijk van de Toekomst

In 2020 gaat de Wijk van de Toekomst De Glind door. Verwachte doorlooptijd is circa anderhalf jaar tot halverwege 2021. De gemeente wil in 2020 starten met een tweede Wijk van de Toekomst traject in een wijk of dorp

Regionale Energie Strategie

Het concept bod van de RES wordt verder uitgewerkt naar een definitief bod. Dit bod moet uiterlijk 1 maart 2021 gereed zijn en zal dan ook eind 2020/begin 2021 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Gemeentelijke organisatie

Het Duurzame Meer Jaren Onderhoud Plan is gereed. De verkenning voor een innovatieve aanbesteding voor energie is afgerond. A.d.h.v. een plan van aanpak, investeren we € 200.000 in CO2 besparende maatregelen in het kader van de CO2 prestatieladder.